

opusdei.org

1942-1943. L'oratori del Palau

Capítol 10è, en àudio i en text, del llibre "Escrivà de Balaguer a Catalunya, 1913-1974. Petjades de sant Josepmaria", obra de Josep Masabeu publicat el 2015 a Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

22/08/2022

Escolta la lectura del capítol
(00:19:34)

Disponible també a [ivoox](#) i [iTunes](#)

X. 1942-1943. L'oratori del Palau

Sant Josepmaria celebra Missa al Palau

Hem de recuperar, però, el fil de les estades a Barcelona, que havíem deixat a finals de l'any 1941. Sant Josepmaria hi va tornar els dies 22, 23 i 24 de juliol de 1942. *Va viatjar en avió des de Madrid i es va allotjar a casa de Mn. Sebastián Cirac^[1]*, segons recull en José Luis Múzquiz en escriure una relació del viatge. Ell havia arribat a Barcelona en tren i també van arribar en tren d'altres: en Juan Jiménez Vargas, en Salvador Canals^[2] i en Fernando Valenciano^[3], que venien de Madrid, i en Francisco Botella, que va arribar de València^[4].

Sant Josepmaria va trucar al bisbe per presentar-li en Francisco Botella i el professor Juan Jiménez Vargas. Malauradament el bisbe estava

malalt i per aquest motiu van cancel·lar la visita. Tanmateix, per telèfon, amb especial afecte, va parlar amb sant Josepmaria i va donar la seva autorització perquè es pogués celebrar habitualment l'Eucaristia a l'oratori del Palau.

El dijous 23 de juliol de 1942, sant Josepmaria va inaugurar aquesta nova disposició celebrant la primera Missa al Palau. Va fer servir un altar portàtil, que consistia en una petita llosa de marbre o pedra que havia estat consagrada pel bisbe, al damunt de la qual els sacerdots que tenien autorització podien celebrar la santa Missa fins i tot fora d'una església.

La Missa va ser emocionant -escriu en José Luis Múzquiz-. Crec que molts van plorar i a gairebé tots els van saltar les llàgrimes. Moments abans de la Comunió van arribar [els] qui estaven al campament de les Milícies Universitàries. Vam coincidir 18

membres de l'Obra. Esmorzem i després el Pare va donar el Cercle^[5]. L'endemà -24 de juliol de 1942- també va celebrar a casa^[6].

En Rafael Termes refereix que el Pare, en els seus viatges, celebrava al Palau amb ornaments i objectes que ens havien deixat, preparàvem l'altar el millor que podíem. Recordo que, després de la santa Missa, el Pare donava gràcies [a Déu, recollit en silenci] amb nosaltres, treia paper i llapis i anotava alguna cosa. Acabada l'acció de gràcies, el Pare, amb les seves notes, em donava instruccions sobre detalls molt concrets, per celebrar la Missa amb més dignitat^[7].

Per a això es va construir expressament una calaixera amb les dimensions adequades per fer la funció d'altar. Damunt d'aquest moble va celebrar la Missa sant Josepmaria quan va tornar a Barcelona de l'11 al 13 d'abril de

1943. Va sortir de Madrid el dia 10 a la nit amb en Ricardo Fernández Vallespín^[8] i en Raimon Pàniker. Es va allotjar a l'Hotel Victòria, i va anar a oficiar l'Eucaristia al Palau tots aquells dies.

Es va confirmar l'anunciat viatge del Pare -recorda en Francisco Ponz- i que li agradaria celebrar la Missa al Palau. Dissabte dia 10 acabàrem la preparació de l'altar provisional i vam aconseguir tot el necessari per a la Missa. Diumenge al matí -11 d'abril de 1943- mentre estàvem fent l'oració, vam sentir els xiulets del tren en què arribava el Pare amb en Ricardo -la via del ferrocarril discorria per la rasa del carrer d'Aragó llavors no coberta, a molt pocs metres d'on érem-. Els va rebre en Rafael a l'estació d'aquest carrer i, després d'acomodar-se en un hotel [Victòria], van venir al Palau. El Pare ens va beneir i va donar una afectuosa estirada d'orelles de felicitació als més

recents; una de molt especial fou per a l'Alfons Balcells [havia demanat l'admissió a l'Obra el 24 de gener de 1943], i per la seva intenció va dir que anava a celebrar la Missa.

Alguns oïem per primera vegada Missa al Palau, i altres no havien assistit abans a una Missa celebrada pel Pare. No és fàcil descriure l'emoció que ens envaïa tots davant aquell esdeveniment tan significatiu, sobretot per les contradiccions que el Pare i els seus fills de Barcelona havien hagut de patir -i seguien patint- en aquesta ciutat.

*Era Diumenge de Passió. El Pare ens va dir entre altres coses que demanéssim al Senyor per a nosaltres i per a tots **fidelitat, fidelitat, fidelitat** i que encomanéssim que aviat hi pogués haver a Barcelona dos sagraris, un al Palau i un altre a la residència d'estudiants que es buscava, amb el qual s'ampliaria molt*

la tasca apostòlica. Ens va instar a resar perquè el Senyor enviés moltes vocacions a l'Opus Dei. Les seves paraules anunciaven un nou i potent augment de tota la tasca apostòlica a Barcelona. El tema de la residència estava candent, com una cosa que caldria resoldre aviat. El mateix Pare ens havia portat -aquestes van ser les seves paraules- **la primera pedra**: una imatge de la Mare de Déu que es veneraria al Palau fins que es portés al seu destí^[19].

Era una imatge de la Mare de Déu asseguda en un tron. En Rafael Escolà afegeix que ens va indicar que poséssim al semicercle del respatllet del tron l'advocació **Sedes Sapientiae**, i així ho vam fer, i finalment ens va dir que quan tinguéssim una residència d'estudiants, aquella imatge de la Mare de Déu estaria a la sala d'estudi^[10].

En acabar l'acció de gràcies de la Missa, -prosegueix en Francisco Ponz- passàrem a la sala d'estudi per esmorzar amb el Pare. Ens va explicar moltes coses i ens va obrir amplis horitzons apostòlics a Catalunya, Espanya i el món. Després de resar l'Àngelus, va sortir amb en Rafael, en Ricardo i algun altre per veure possibles llocs per a la residència.

Va passar després la tarda al Palau, en tertúlia amb tots o en converses personals. Vam tenir berenar de festa, i al final en Joan Baptista Torelló, que estudiava llavors medicina, ens va donar un excel·lent recital poètic i una admirable exhibició de jocs de mans, especialitats en les quals tenia gran domini: va ser tot un èxit^[11].

Dilluns 12 d'abril, després de celebrar la Missa una altra vegada al Palau, va visitar el nou bisbe de Barcelona, Mons. Gregori Modrego^[12], i va tornar amb la

important notícia que el bisbe li havia donat permís per tenir els dos sagraris previstos, un al Palau i l'altre a la residència. Era una data memorable per a la història de l'Opus Dei a Barcelona. A la tarda, alguns que havien anat a veure possibles sagraris van tornar espantats dels elevats preus en relació amb les nostres possibilitats. El Pare va comentar que calia comprar de moment un sagrari senzill per al Palau i que per a la residència n'enviaria un altre de més bona qualitat des de Madrid. Avançada la tarda, va anar a visitar el rector del Seminari Diocesà^[13].

Va tornar a celebrar Missa al Palau l'endemà, dimarts 13 d'abril.

Miramar

Des de Miramar es veu una bona vista del port de Barcelona. Van anar cap a allà el 13 d'abril de 1943, segons recorda en Francisco Ponz. A

la segona part del matí el Pare va sortir amb en Ricardo i altres en un cotxe que ens van deixar, per fer un tomb per Montjuïc. Després de dinar a l'hotel, van tornar a Madrid^[14]. Hi ha una fotografia d'aquest dia, on es veu sant Josepmaria amb en Rafael Termes i al fons l'estàtua de Colom.

Preparant l'oratori

El Palau va tornar a la seva vida ordinària -continua relatant en Francisco Ponz-, amb les seves activitats de formació espiritual i d'estudi. Ens havia deixat el Pare dos encàrrecs molt concrets: preparar amb urgència la instal·lació de l'oratori, el sagrari inclòs; i seguir amb les gestions per a la residència d'estudiants. Des de llavors, després de parlar-ho amb en Rafael, em vaig fer jo resident fix del Palau i vaig passar a dormir-hi durant els gairebé dos mesos més que vaig continuar a Barcelona^[15].

Els preparatius de l'oratori es van accelerar. L'altar és la mateixa calaixera que va fer construir sant Josepmaria i en què havia dit Missa en diverses ocasions. Davant es va posar un frontal de fusta treballada senzillament.

Instal·lat l'altar, col·locàrem ja un dosser sota el sostre per cobrir-lo, segons les indicacions litúrgiques de llavors, ja que hi havia veïns al pis superior. Es van disposar els canelobres, les tovalles, la creu d'altar i altres objectes de culte, i es va col·locar un altre cop a la paret la creu de fusta que dos anys i mig abans s'havia retirat per substituir-la per una altra de minúscula. Va quedar ultimada la instal·lació elèctrica. El sagrari, de fusta, arribà el 3 de maig, llavors festa de la Invenció de la Santa Creu. La creu de fusta es va adornar aquest dia amb una garlanda de clavells vermells. Aquest mes es va intensificar l'estudi a la biblioteca

davant la proximitat dels exàmens i va créixer l'assistència als cercles i altres activitats de formació. En Rafael Escolà va donar els últims tocs de pintura al frontal de l'altar^[16].

Però no arribava el document escrit de la cúria diocesana amb el permís d'oratori amb reserva del Santíssim Sagrament. Tot i que el bisbe ja l'havia concedit verbalment a l'abril, els tràmits burocràtics s'anaven demorant, amb la consegüent inquietud dels del Palau. Fou per aquest motiu que sant Josepmaria va decidir desplaçar-se a Barcelona per tal de resoldre els problemes que hi poguessin haver i així arribar al moment tan desitjat de tenir el Senyor a casa.

Hotel Gran Via. Gran Via de les Corts Catalanes 642

Sant Josepmaria tornà a Barcelona el dimarts 25 de maig de 1943. Viatjà amb avió des de Madrid acompanyat

per don Álvaro -que seguí el viatge cap a Roma- i en Pedro Casciaro. Així ho explica en Francisco Ponz:

A Madrid, abans de sortir cap a l'aeroport i emprendre amb l'Álvaro i en Pedro Casciaro el viatge a Barcelona, els havia demanat que resessin per alguns assumptes de l'Obra: el viatge de l'Álvaro a Roma, amb les gestions que havia de fer davant la Santa Seu, i el seu amb en Pedro a la Ciutat Comtal. Van arribar en avió a l'aeroport del Prat aquest matí, i l'Álvaro, sense entrar a Barcelona, continuà el viatge a Roma, amb l'important encàrrec del Pare de donar a conèixer a la Cúria Romana la documentació per a la vènia pontifícia a l'erecció a Madrid de la Societat Sacerdotal de la Santa Creu, unida a l'Opus Dei. En Rafael Termes i en Joan Masià^[17] recolliren a l'aeroport el Pare i en Pedro ^[18].

El mateix sant Josepmaria va escriure una relació del viatge, que explica la situació:

Hem arribat a Barcelona, a l'avió d'Ala Littoria, a migdia de dimarts 25, l'Álvaro, en Perico [Pedro Casciaro] i jo.

Ens esperaven al camp en Rafael Termes i en Joan Masià, que van venir en una motocicleta.

S'havia enredat -sense entendre jo com, ja que l'assumpte estava clara la concessió d'oratori a la nostra casa de Barcelona.

Fins que es resolgués l'assumpte favorablement, no convenia deixar-me veure pel Palau. Per això, a en Rafael i en Joan els vaig dir: 'no sóc a Barcelona, eh?; no m'heu vist'.

Esmorzem amb l'Álvaro en el camp d'aviació, i ens en vam anar

en Pedro i jo a l'autobús d'Ala Littoria fins a les seves oficines del Passeig de Gràcia, i des d'aquí a l'Hotel Gran Via, segons vam acordar amb en Rafael Termes, perquè ens avisés si volia res.

Em trobava cansat i una mica molest, per l'embolic innecessari que em va obligar a arribar fins a Barcelona; i a la tarda del dimarts no vaig voler visitar el Sr. bisbe.

L'endemà, [26 de maig de 1943] ben encomanat l'assumpte, igual que el viatge de l'Álvaro, que ja hauria arribat a Roma, me'm vaig anar amb en Perico al palau episcopal. En Pedro es va quedar a la catedral, fent oració, mentre jo anava a visitar Mons. Gregorio. Eren dos quarts de deu del matí. Vaig trucar i va sortir un servent, que em va conèixer de seguida i va avisar el Sr. bisbe, encara que hi

*havia un rètol a la porta que deia
'el Sr. bisbe no té avui audiència'.*

*Però veig que m'allargo més del
compte, amb detalls inútils. Seré
breu.*

*El Sr. bisbe va estar molt afectuós.
Sense ficar-me a donar el concepte
de 'domus pia', que és la clau
canònica senzillíssima d'aquest
assumpte, per no perllongar el
procés de concessió d'oratori, li
vaig dir: 'Vostè el que vol és
concedir l'oratori a l'Opus Dei, no
és això, senyor bisbe?'. 'Això
mateix', va contestar. Doncs,
llavors, la cosa és clara: faig una
instància en aquest sentit, recullo
tots els papers que hi ha ara a la
cúria, i demà pot quedar el Senyor
en el Sagrari. Li va semblar bé. Va
trucar per telèfon al secretari Dr.
Urpí^[19], dient-li: 'ara baixa
Josepmaria Escrivà i ell mateix li
dirà el que es farà'.*

Amb Urpí, molt bé. Amabilíssim. Es va obstinar el Dr. Urpí per escriure la nova instància. Em va lliurar les actuacions fetes fins llavors. Envià encàrrec a la catedral, perquè vingués amb mi el mestre de cerimònies^[20], per veure el local i procedir a la seva benedicció. Jo em vaig negar a beneir-lo, quan em va oferir que ho fes, perquè, després del que va passar a Barcelona, em va semblar més prudent^[21].

Quan va acabar l'entrevista va baixar i em va dir que anéssim al Palau -diu en Rafael Termes-; que estava tot resolt, que el mestre de cerimònies de la Catedral [Mn. Daniel Salvadó] aniria aquella tarda a beneir l'Oratori, i que a l'endemà ell celebraria la santa Missa, i deixaria el Senyor en el nostre Sagrari. I així va succeir; el Pare, encara que ens va deixar preparar les coses a nosaltres, va intervenir en la cura dels detalls; recordo que em va

*indicar que comprés uns bombons,
per obsequiar el mestre de
cerimònies^[22].*

*En Rafael Escolà escriu: El Pare
portava el document, i amb això ens
va dir que d'ara endavant ja podríem
tenir el Santíssim a casa, cosa que ens
va semblar insòlita. Només un de
nosaltres tenia llavors la facilitat per
viure fora de casa dels pares i poder
complir el que el Pare ens va dir: que
organitzéssim les coses de manera
que no deixéssim mai sol el Santíssim
Sagrament. Amb aquesta finalitat, ens
va venir bé la mobilització militar,
que acabava de decretar-se per por
que es produïssin desembarcaments a
les costes espanyoles, amb motiu de la
guerra mundial. Molt sovint -sempre
que podíem- ens escapàvem des dels
pobles costaners on estàvem destacats
al Palau. D'aquesta manera podíem
dormir sempre un o altre al centre^[23].*

D'aquest dia, 26 de maig, no sabem on va celebrar la santa Missa sant Josepmaria.

Catedral de Barcelona

Tot i que tampoc en tenim la certesa, sí veiem molt possible que entrés a la catedral les múltiples vegades que va visitar el bisbe al Palau Episcopal, que és al costat. Tanmateix no ens consta expressament que hi anés altres vegades, llevat d'aquest dia 26 de maig de 1943.

Sí que ho va tornar a fer molts anys després: Mons. Javier Echevarría confirmà a l'Ernest Casas^[24] que també van entrar a pregar a la catedral el dia 8 de setembre de 1973, després de visitar don Álvaro a la clínica on el van operar, tot passejant pel Barri Gòtic^[25].

Resoltes les dificultats. El Santíssim a casa

Va arribar per fi el dijous 27 de maig - segueix en Francisco Ponz-, el dia llargament esperat en què es quedaria reservat el Senyor en el sagrari de l'oratori del Palau, el primer d'un centre de l'Opus Dei a Catalunya.

*El Pare va celebrar la santa Missa, ajudat per en Jaume Termes^[26]. En Jordi Brosa, que havia portat una nova i excel·lent càmera fotogràfica per deixar un record gràfic de l'esdeveniment, no va encertar a fer fotos malgrat la seva acreditada perícia, a causa sens dubte de l'emoció. Abans de la Comunió, el Pare ens va dirigir unes paraules: va al·ludir al que havia hagut d'esperar per arribar a aquell moment, a les dures contradiccions sofertes en aquesta ciutat; i ens va transmetre la seva convicció que aquesta Creu que havia permès el Senyor era signe del gran desenvolupament que tindria l'Opus Dei a Barcelona i a tot Catalunya: **A aquest primer sagrari***

-ens va dir- el seguiran aviat uns quants més a Barcelona. Va afegir que el Senyor, que ens acaronava a cadascun amb amor de predilecció, es quedava veritablement i realment present en aquell sagrari, perquè acudíssim a Ell i li obríssim el nostre cor amb tota confiança, segurs de trobar la seva ajuda.

A la tarda el Pare va tornar i ens va obsequiar en el berenar amb uns gelats per celebrar l'esdeveniment. Ell mateix va oficiar la primera Benedicció amb el Santíssim al Palau per gairebé tots els que hi havíem estat al matí. En Jordi ja s'havia fet amb la tècnica de la nova càmera fotogràfica i va treure força fotos. Tot va haver de fer-se amb rapidesa, perquè l'abat Escarré, de Montserrat, havia convidat el Pare a tornar amb ell en cotxe cap a Madrid: el Pare va acceptar per fer-li companyia i per les dificultats que hi havia per trobar plaça al tren^[27].

Actualment el presbiteri de l'oratori està com aleshores. El Sagrari de fusta amb una petita creu pintada de purpurina va ser posteriorment enriquit per dins, substituint aquella creu per una altra de metall. S'hi ha col·locat aquesta inscripció explicativa:

L'11 d'abril de 1943, el nostre estimadíssim Fundador, va celebrar la primera Missa en aquest oratori, i poc temps després, el 27 de maig, va deixar-hi reservat el Santíssim Sagrament, complint les esperances dels primers fidels de l'Opus Dei a Barcelona.

En aquest oratori, el nostre estimadíssim Pare renovà el Sant Sacrifici en diverses ocasions, quan venia a aquesta ciutat per formar els seus fills, sostenint-los en la fe, i impulsar la seva tasca apostòlica.

Ara donem gràcies a Déu perquè ha fet realitat els somnis del nostre

*Fundador, i són molts a Barcelona els
Tabernacles des dels quals el Senyor
encén amb el foc del seu Amor els cors
dels seus fills en l'Opus Dei i
d'innombrables homes i dones que
participen en els apostolats de la
Prelatura.*

[1] Relació del viatge a Barcelona del
22 al 24 de juliol de 1942. Escrita per
en José Luis Múzquiz. AGP, sèrie A.2,
leg. 15, carp. 2, exp. 3.

[2] Salvador Canals Navarrete
(1920-1975). Canonista. Ordenat
sacerdot el 1948.

[3] Fernando Valenciano Polack
(1923-). Enginyer. Ordenat sacerdot
el 1993.

[4] Diari del Palau. 22.07.1942. AGP,
sèrie M.2.2, 183-9.

[5] El 'cercle' és un dels mitjans de formació cristiana que ofereix l'Opus Dei, consisteix en una senzilla reunió on es tracten temes de fe i de vida cristiana.

[6] Relació del viatge a Barcelona del 22 al 24 de juliol de 1942. Escrita per en José Luis Múzquiz. AGP, sèrie A.2, leg. 15, carp. 2, exp. 3.

[7] Records d'en Rafael Termes. AGP, sèrie A.5, leg. 248, carp. 3, exp. 2.

[8] Ricardo Fernández Vallespín (1910-1988). Arquitecte. Director de l'Acadèmia DYA.

[9] Ponz, Francisco. *Mi encuentro con el Fundador del Opus Dei*. Eunsa. Pamplona, 2000. pp. 131-132.

[10] Records d'en Rafael Escolà. AGP, sèrie A.5, leg. 210, carp. 1, exp. 1.

[11] Ponz, Francisco. *Mi encuentro con el Fundador del Opus Dei*. Eunsa. Pamplona, 2000. p. 132.

[12] Gregorio Modrego Casaus (1890-1972). Ordenat el 1914, estudià a la Universitat Gregoriana de Roma. Un mes abans de la Guerra Civil va ser nomenat bisbe auxiliar de Toledo. Preconitzat bisbe de Barcelona el 30.12.1942, prengué possessió el 25.03.1943 i ocupà aquesta seu fins al 1967. El 1952 fou nomenat arquebisbe de Barcelona.

[13] Ponz, Francisco. *Mi encuentro con el Fundador del Opus Dei*. Eunsa. Pamplona, 2000. p. 132.

[14] Ibid. p. 133.

[15] Ibid. p. 133.

[16] Ibid. p. 133.

[17] Joan Masià Mas-Bagà (1919-2004). S'incorporà a l'Opus Dei el 1942. El

1949 es traslladà a Roma i de 1950 a 1952 visquè al primer centre de l'Obra a Milà. Va promoure la *Residenza Universitaria Internazionale* i el Centro Elis a Roma. A partir de 1959 posà en marxa diverses iniciatives apostòliques a Anglaterra i als Estats Units. El 1974 tornà a Barcelona i s'incorporà a l'equip directiu de l'IESE.

^[18] Ponz, Francisco. *Mi encuentro con el Fundador del Opus Dei*. Eunsa. Pamplona, 2000. p. 134.

^[19] Lluís Urpí i Carbonell (1888-1983). Rector i arxiprest de Vilafranca del Penedès, canonge de la catedral de Barcelona, canceller secretari de la diòcesi (1939-1950), prelat domèstic de Sa Santedat (1947), va tenir una especial activitat en el camp de l'ensenyament. A la seva iniciativa es deu la creació de l'Escola de Magisteri de l'Església, nucli inicial

del que més endavant esdevindria Universitat Ramon Llull.

^[20] Daniel Salvadó i Penella (1884-1968). Nascut a Lleida i ordenat en aquella ciutat el 1907. Beneficiat de la catedral de Barcelona des del 1914, i mestre de cerimònies.

^[21] Relació del viatge a Barcelona, del 25-27 de maig de 1943, escrita per sant Josepmaria. AGP, sèrie A.2, leg. 15, carp. 2, exp. 21.

^[22] Records d'en Rafael Termes. AGP, sèrie A.5, leg. 248, carp. 3, exp. 2.

^[23] Records d'en Rafael Escolà. AGP, sèrie A.5, leg. 210, carp. 1, exp. 1.

^[24] Ernest Casas i Bedós (1957-). Advocat. Forma part del consell de la Delegació de l'Opus Dei a Catalunya.

[25] Conversa de l'Ernest Casas amb Mons. Echevarría, l'1 de desembre de 2012.

[26] Jaume Termes i Carreró (1921-1981). Estudià Químiques a Barcelona. S'incorporà a l'Opus Dei el 1942. A Sevilla presidí la societat promotora del Col·legi Altair, obra corporativa de l'Opus Dei.

[27] Ponz, Francisco. *Mi encuentro con el Fundador del Opus Dei*. Eunsa. Pamplona, 2000. p. 135.